

הסיפורים שלי ושל בתי מציגים את המציאות הארצישראלית

צביקה שחק קיבל את עיטור המופת על שניהל מבצע ימי לחיסול כוח מצרי תחת אש

צביקה שחק, שראה במלחמת יום הכיפורים את המוות מול העיניים – הצליח להינצל כנגד כל הסיכויים. השכול הכה במשפחתו שנים רבות לאחר מכן, כשבתו, בת-חן ז"ל, נערה חייכנית בת 15 בלבד, נהרגה בפיגוע בדיונגוף סנטר בפודים 1996. "אני הייתי קרוב למוות ונשארתי בחיים, אבל בת-חן היקרה, שהייתה כל-כך קרובה לחיים – פגשה אותי", הוא אומר בעצב. "הסיפורים האישיים שלי ושל בתי מציינים יחדיו את המציאות הארצישראלית, לצערי. מצד אחד מלחמות, מצד שני פיגועים – ובאמצע אנשים פשוטים שרק מבקשים שלום".

איך הכל התחיל

"בתחילת 1970 התגייסתי לקורס טיס, אך לאחר שמונה חודשים נפילתי ממנו ושובצתי מחדש בקורס חובלים. לאחר כשנתיים סיימתי את הקורס, ולפי בחירתי הוצבתי כסגן מפקד יחידת 'צדעות' בבסיס חיל הים בראס-סודאר, אשר נמצא בקצה הכניסה הדרומית למפרץ סואץ. מאוחר יותר

מי האיש

סגן צביקה שחק

קיבל את: עיטור המופת מתי: מלחמת יום הכיפורים תפקיד בעת האירוע: מפקד ספינת דבור ומוביל כוח ימי שלחם בתעלת סואץ עיסוק ביום: מנכ"ל מפעל "כרכום מא.מ" לייצור מערכות שקילה אלקטרוניות

צביקה שחק בטקס קבלת העיטור. "הרושתי כמו ברווז במטווח"

שעשיתי זאת. ברגע שהודלק האור ראינו שזו ה'סיריניה', מיכלית ישראלית שפגשנו קודם לכן".

כך ניצלנו

"כמעט באותו הרגע קיבלתי הודעה במלקוד סגול, מערכת ההצפנה של אותה התקופה. פענחנו את המסר וגילינו שמדובר בהוראה ישירה ממפקדת חיל הים: 'גש לאזור ראס-זעפרנה, שם עוגנות ספינת אויב ושתי סירות גומי – והשמד אותן'. ראס זעפרנה היה מעגן מצרי ממול אבו-זנימה, ובגלל שהים היה קשה החלטתי לעלות צפונה, לחצות את המפרץ ולדרת שוב בצמוד לחוף המצרי, כמו סיבוב פרסה, כדי שהגלים יכו בירכתיים ונוכל לראות מטרת קדימה. הקשר עם הבסיס ועם מפקדת החיל נותק כשהתקרבונו לצד המצרי.

לטבע את הלווחים. "עשינו סיבוב סביב הברטרם כדי להיכנס לעמדת ירי פעם נוספת, ותוך כדי התנועה פתאום התיישבנו על שרטון. היינו כ-200 מטר מהברטרם ו-20 מטר מהחוף, תקועים לחלוטין, ומיד התחלנו לחטוף מכל הכיוונים יריות ופגזים שחוררו את הרבור. שמעתי צעקות של פצועים מכל כיוון, הכל היה מלא אש ועשן אבל לא הצלחנו לדרת מהסלע. הרגשתי כמו ברווז במטווח. צלצלתי לרבור השני וביקשתי ממנו שיבוא לחלץ אותי, אך עם כניסתו למעגן התיישב גם הוא על שרטון. לא ידעתי מה לעשות. שני הרבורים היו תקועים במעגן עיון וזר, ולנו לא היה קשר עם אף אחד.

"סירות הגומי שלנו היו מנוקבות לכברה, אז חשבתי שאולי נקפוץ למים ונשהה אל החוף. האפשרות הזו נפסלה מיד, משום שלא יכולנו

צביקה שחק. "שכחנו את נושא התרומה האישית" צילום: אורלי גריטון

להשאיר מאחור את הפצועים שלנו ואת כתבי הסדר של הרבור. בעצם, גם אם היינו שוחים לחוף קשר עם אף אחד, ואני, בחור צעיר, צריך לקבל החלטה לגבי המשך המשימה. אז עלתה במוחי הקודה ההשערה, שאולי הכוונה הייתה שניכנס למעגן מארס-תלמאת – מתחת לראס זעפרנה. ההיגיון אמר שאם יש מטרת אויב הן ימצאו שם, משום שזה מקום מוגן שאפשר להסתתר בו.

"החלטתי שהרבור של טנקלביץ' יעמוד כקילומטר אחד מהכניסה למעגן וימתין, בעוד שאנחנו ניכנס לתוכו. בתוך המעגן הרלקתי פרויקטור והבחנתי ב-70 ספינות דיג גדולות מעץ, מוארות וקשורות למזה. המשכתי לטרוק עם המשקפת ולפתע גיליתי במרכז המעגן ברטרם קשורה בעוגן, ואליה מחוברות שתי סירות גומי עם חיילי קומנדו. היה נראה כאילו הם מוכנים לצאת ממש בעוד מספר דקות. פתחנו לעברם באש, שתי סירות הגומי טבעו והשלכנו מטענים אליהן כדי

"היום, אחרי שאיברתי בת, הייתי חושב מספר פעמים רב יותר לפני שהייתי נכנס למעגן מצרי וזר. אני יודע מה זה לאבד ילד, ולמעשה היו מוטלים על כתפיי חייבים של 20 אנשים, 20 משפחות. זו אחריות מאוד כבדה שאני לא חושב שהערכת אותה נכונה באותה התקופה. "חשוב לי שמהאירוע הזה לא יילקחו הלמות התופים וקולות הירי, אלא סיפוריהם של שני חיילים, אחד שנהרג בקרב משום שהתנדב לעמוד על תותח החרטום – הרצל מועלם ז"ל; והשני, שלום נחמני, שלמרות שלא עשה קורס חובלים ידע בומן הנכון לתפוס פיקוד ולעשות את הרבר הנכון. יכול להיות שבזכותו אני יושב כאן היום".

בתום הקרבות

"הרבר הראשון שעשיתי כשיצאנו ממארסה-תלמאת הוא בקרת נזקים והערכת מצב. 8 מתוך 20 הלווחים היו פצועים, וחייל בשם הרצל מועלם, שהיה אז פצוע קשה, נפטר משום הרצל הגיע מטוק לחלצו בזמן. כעסתי מאוד על כך שלא הגיע סיוע, פשוט כי לא ידעתי שפריצה מלחמה ולא הבנתי מה גורם לעיכוב. כעבור חצי שעה, כבר ביום ראשון לפנות בוקר, חזרנו לאבו-זנימה ומשם פנו הנפגעים.

"הברטרם שהורדנו הייתה אמורה להוביל חיילים רבים ותחמושת לצד השני של התעלה ולהכור לטנקים שפשוטו על סיני ועל המעוזים. הפעולה שלנו מנעה זאת, וטענו שהייתה ממש קריטיקה להמשך הלחימה. זו הייתה התרומה הצנועה שלנו. כמובן שהמשכנו בפעולות לאורך כל ימי המלחמה.

"כשנה לאחר המלחמה הייתי מפקד סירת דבורים, לאחר מכן מפקד בסיס 'דפנה' באל-עריש ובשנת 77 השתחררתי. במילואים התקדמתי עד דרגת סגן-אלוף, והיום אני מתנדב לשירות כמפקד צוות הפקת לקחי מלחמה".

כך השתניתי

"היום, אחרי שאיברתי בת, הייתי חושב מספר פעמים רב יותר לפני שהייתי נכנס למעגן מצרי וזר. אני יודע מה זה לאבד ילד, ולמעשה היו מוטלים על כתפיי חייבים של 20 אנשים, 20 משפחות. זו אחריות מאוד כבדה שאני לא חושב שהערכת אותה נכונה באותה התקופה. "חשוב לי שמהאירוע הזה לא יילקחו הלמות התופים וקולות הירי, אלא סיפוריהם של שני חיילים, אחד שנהרג בקרב משום שהתנדב לעמוד על תותח החרטום – הרצל מועלם ז"ל; והשני, שלום נחמני, שלמרות שלא עשה קורס חובלים ידע בומן הנכון לתפוס פיקוד ולעשות את הרבר הנכון. יכול להיות שבזכותו אני יושב כאן היום".

העיטור ואני

"לא חשבתי שהעיטור הזה מגיע לי, ומאוד הופתעתי לשמוע שאני מקבל אותו. גם שלום נחמני קיבל צל"ש אחד-כך. היום אני מרצה על מה שקרה בבתי-ספר וביחידות צבאיות, וחשוב לי לספר על החיילים הפשוטים ששינו את פני הקרב. אני חושב שקצת שכחנו את נושא ההתנדבות והתרומה האישית".